

SZLAKI ROWEROWE GMINY DUKLA

SZLAKI ROWEROWE GMINY DUKLA

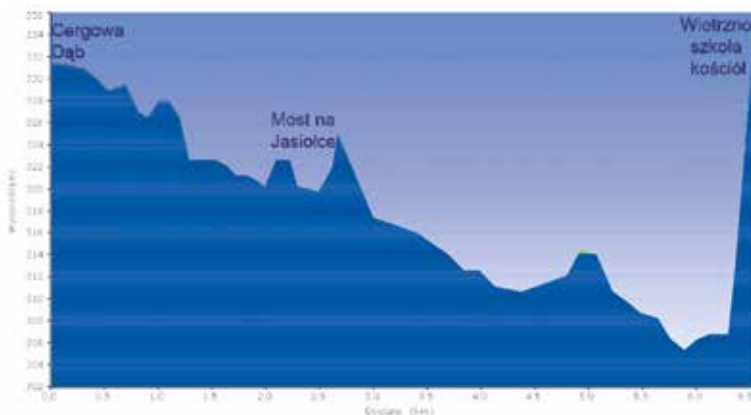
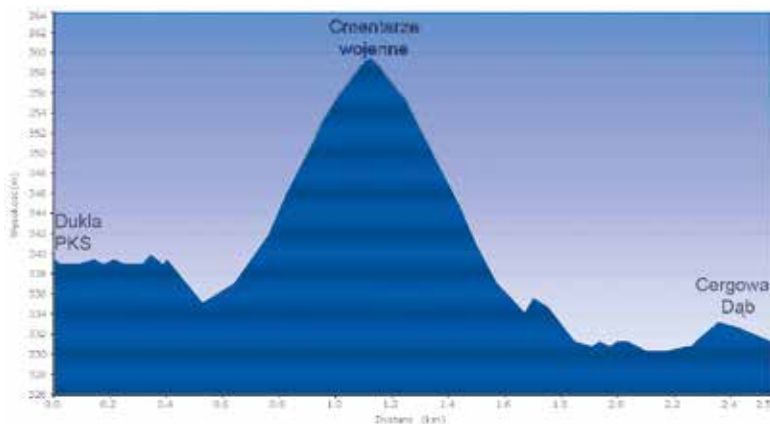

4

Szlak Rowerowy Gminy Dukla oznaczony kolorem niebieskim jest pętlą 42 km. Zaczyna i kończy się w Dukli na ul. Trakt Węgierski, przy Transgranicznej Informacji Turystycznej na dworcu autobusowym. Prowadzi przez centrum historyczne Dukli, Cergową, Zboiska, Wietrzno, Łęki Dukielskie, przysiółki Łęk Dukielskich: Myszkowskie i Pałacówkę, Teodorówkę, Iwłę, Chyrową, z której wraca przez Iwłę, Teodorówkę do Dukli.

Dukla – Wietrzno Szkoła

Szlak rowerowy, oznaczony kolorem niebieskim zaczyna się na dworcu PKS, przy Transgranicznej Informacji Turystycznej w Dukli, obejmuje centrum historyczne Dukli, prowadzi do Cergowej przez most na Jasiołce. Tablica informacyjna ze schematem szlaku i informacją o Dukli, a także stojak na rowery znajduje się na dworcu PKS. W Cergowej drogą gminną nad Jasiołką jedziemy w kierunku Zboisk. Po drodze mijamy pomnik przyrody- dąb szypułkowy (tablica informacyjna ze schematem szlaku i informacją o dębie). Z Cergowej szlak wiedzie do Zboisk i dalej drogą asfaltową do Wietrzna, gdzie przy szkole jest kolejny przystanek z laweczką, stojakiem na rowery i tablicą informacyjną o miejscowości i schematem szlaku.

Dukla z lotu ptaka, fot. Paweł Fabiszewski

DUKLA – miasto położone wśród wzniesień Beskidu Dukielskiego (stanowiącego najniższą część Beskidu Niskiego), nad rzeką Jasiołką, będącą dopływem Wisłoki, 20 km od Krosna i 17 km od przejścia granicznego w Barwinku. Zabudowa miasta znajduje się po lewej stronie rzeki, na wysokości 335 – 356 m n.p.m. Na południe od Dukli znajdują się dwa okazałe masywy górskie. Ku południowemu wschodowi jest to o charakterystycznej trójgarbnej sylwetce góra Cergowa (716 m n.p.m.), a ku zachodowi Chyrowa (695 m n.p.m.)

Najstarsza wzmianka o Dukli pochodzi z 1366 r., kiedy po raz pierwszy została wymieniona w dokumencie wystawionym we Włodzimierzu, potwierdzającym podział i darowiznę dóbr swoim bratankom przez właściciela miejscowości i licznych wsi Jana Suchywilka, arcybiskupa gnieźnieńskiego i kanclerza na dworze króla Kazimierza Wielkiego. Prawa miejskie otrzymała w 1380 roku. W czasach nowożytnych Dukla była ważnym miastem na tzw. „trakcie węgierskim” – winnym szlaku handlowym. W XVI w. miała komorę celną, posiadała liczne królewskie przywileje na jarmarki, targi, składy towarów. W XVIII w. ulokowali w Dukli swoją rezydencję Mniszchowie – jeden z najznacześniejszych rodów magnackich ówczesnej Rzeczypospolitej, co sprawiło, że rozkwitło tu życie kulturalne i polityczne.

Kościół farny pw. św. Marii Magdaleny w Dukli, fot. Juliusz Stola

Dzisiaj Dukla jest stolicą gminy, centrum życia kulturalnego i gospodarczego. Znajduje się tu: Urząd Miejski, Ośrodek Kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Informacja Turystyczna, Baza Ratownictwa Ogólnego oraz Muzeum Historyczne-Pałac w Dukli.

Urząd Miejski w Dukli,

38-450 Dukla, ul. Trakt Węgierski 11,
tel. 13 432 91 10, 13 432 91 00,
e-mail: gmina@dukla.pl, promocja@dukla.pl,
www.dukla.pl

Ośrodek Kultury w Dukli,

Transgraniczne Centrum Wymiany Kulturalnej

38-450 Dukla, ul. Trakt Węgierski 38,
tel. 13 433 00 25, 662 054 407
osrodekkultury@dukla.pl, www.ok.dukla.pl

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dukli,

38-450 Dukla, ul. Armii Krajowej 1a,
tel. 13 433 03 35, rezerwacja obiektów MOSiR: 691 087 355,
e-mail: mosir@dukla.pl, www.mosir.dukla.pl

Transgraniczna Informacja Turystyczna

38-450 Dukla, ul. Trakt Węgierski 26a, tel. 13 433 56 16,
e-mail: tit@dukla.pl
www.it.dukla.pl, www.facebook.com/dukla.it

Baza Ratownictwa Ogólnego

(OSP, Pogotowie Ratunkowe, GOPR),
38-450 Dukla, ul. Cergowska 12,
tel. 112, 13 433 11 20, GOPR tel. 601 100 300

Muzeum Historyczne-Pałac w Dukli

38-450 Dukla, ul. Trakt Węgierski 5, tel. 13 433 00 85,
e-mail: muzeum@dukla.pl, www.muzeumdukla.pl

Dukla jest miejscem pielgrzymek. Ojciec Święty Jan Paweł II w czasie pielgrzymki do Dukli 10 czerwca 1997 roku, kanonizował dukielskiego rodaka. Miejscami kultu św. Jana jest Pustelnia znajdująca się w Trzcianie, ze źródłem mającym uzdrawiającą moc, klasztor oo. Bernardynów w Dukli, a także „Złota Studzienka” na Górze Cergowej.

ATRAKTCJE TURYSTYCZNE NA TRASIE:

- w Dukli: kościół pw. św. Marii Magdaleny, kościół i klasztor oo. Bernardynów, późnobarokowy pałac Mniszchów, w którym obecnie mieści się muzeum historyczne, średniowieczny układ urbanistyczny rynku, ruiny synagogi, ruiny komory celnej, ruiny browaru, cmentarze wojenne z I i II wojny światowej, cmentarze żydowskie.

Kościół parafialny
pw. św. Marii
Magdaleny
w Dukli,
fot. Juliusz Stola

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY W Dukli z XVIII w. pw. św. Marii Magdaleny wzniesiony w latach 1764-1765, w stylu późnobarokowym o dwóch symetrycznych kaplicach eliptycznych z kopiałami i wolno stojącą dzwonnica. Świątynia posiada cenne wyposażenie wewnątrz w stylu rokoko i niezwykle nagrobek Marii Amalii z Brühlów Mniszchowej z różowego i czarnego marmuru dłuta Jana Obrockiego ze Lwowa. Polichromia na sklepieniu przedstawia sceny z życia i śmierci Marii Magdaleny. Na ołtarzu głównym obraz pokutującej patronki kościoła. Jest to wierna kopia oryginału pędzla Pompeo Girolanio Batoniego, zniszczonego w 1944 r. Kopię wykonał artysta malarz Stanisław Jakubczyk.

Na uwagę zasługują rzeźby znajdujące się w ołtarzu, a przedstawiające cztery niewiasty symbolizujące: miłość, wiarę, nadzieję i pokutę, a także piękne tabernakulum. Ambona z rzeźbami czterech ewangelistów. Na ścianach piękne rokokowe zacheuski i stacje drogi krzyżowej na lustrach, drzwi do kaplic bocznych wykonane przez drezdeń-

Nagrobek Marii Amalii z Brühlów Mniszchowej
w dukielskiej farze, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

skich kowali artystów. Z tyłu nawy głównej dwa konfesjonały. W przedświątelniku grobowiec Franciszka Stadnickiego również dłuta Jana Obrockiego. Kościół był wielokrotnie niszczone, w tym w 1944 r. Remontowany w 1954, w 1964-1965, a gruntownie odrestaurowany w latach 1999 - 2005.

Od maja do sierpnia kościół udostępniony do zwiedzania od poniedziałku do soboty po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym: 507 009 006.

Zapraszamy na stronę internetową: www.dukla.przemyska.pl

Kościół pw. św. Jana z Dukli, fot. Juliusz Stola

Wystrój wnętrza z przełomu XIX i XX w. Na uwagę zasługują obrazy Tadeusza Popiela, przedstawiające życie i kult św. Jana z Dukli. Na ołtarzu kaplicy św. Jana z Dukli srebrna trumienka, w której znajdują się relikwie świętego. Bezpośrednio przed kanonizacją świętego w r. 1997 w Dukli przebywał Ojciec Święty Jan Paweł II. W dukielskim klasztorze spędził noc z 9 na 10 czerwca. Zapraszamy na stronę internetową: www.dukla.bernardyni.pl

KOŚCIÓŁ I KLASZTOR OO. BERNARDYNÓW - dwuwieżowy, zbudowany w latach 1761-1764 w stylu późnego baroku. Świątynię rozbudowano dobudowując w latach 1890-1902 kaplicę św. Jana z Dukli, rozszerzając nawę główną o przylegające do niej cele mieszkalne zakonników oraz wzniesiono budynek klasztoru.

Kaplica św. Jana z Dukli w kościele oo. Bernardynów, fot. Juliusz Stola

Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli, fot. Juliusz Stola

MUZEUM HISTORYCZNE - PALAC - znajduje się w dawnej siedzibie właścicieli Dukli, odbudowanej w latach osiemdziesiątych. W latach 1764-65 Jerzy August Wandalin Mniszech oraz jego żona Maria Amalia przebudowali funkcjonującą tu wcześniej budowlę bastionową w okazały pałac z dwoma oficynami oraz ogrodem. Rezydencja Mniszców wzniesiona w stylu „entre cour et jardin” była jedną z piękniejszych w ówczesnej Polsce. W nieistniejącym dziś budynku funkcjonował teatr. Całość założenia pałacowego uzupełniały wspinały park o symetrycznym układzie alei, stawów oraz szpalerów drzew i kwiatów. Poważnie zniszczony w latach 40-tych XX wieku, został odbudowany po wojnie. W parku rosną piękne okazy dębów, lip, miłorzębów, wiązów, klonów i robinii, w większości pamiętających czasy świetności XVIII-wiecznej rezydencji magnackiej.

Fragment wystawy stałej, fot. Juliusz Stola

Kaplica cmentarna w parku pałacowym, fot. Juliusz Stola

Wystawa stała w dukielskim muzeum, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

Stawy w parku przypałacowym w Dukli, fot. Anna Chłopecka

Figura
św. Józefa
przed
dukielską
farą,
fot. Juliusz
Stoła

WYSTAWY MUZEALNE

Zasadnicze wystawy tworzą ekspozyty broni i sprzętu wojskowego używanego podczas walk prowadzonych w Karpatach w okresie I i II wojny światowej. W latach 1914-15 oraz w roku 1944 lesiste wzgórza Beskidu Niskiego stały się areną ciężkich walk, toczonych przez setki tysięcy żołnierzy niemieckich, austriackich, węgierskich, rosyjskich, czechosłowackich i sowieckich.

SKANSEN BRONI CIĘŻKIEJ

Na dziedzińcu pałacowym zgromadzono prawie 20 egzemplarzy broni pancernej, artyleryjskiej, raketowej i przeciwlotniczej, używanej podczas walk o Przełęcz Dukielską, prowadzonych jesienią 1944 roku.

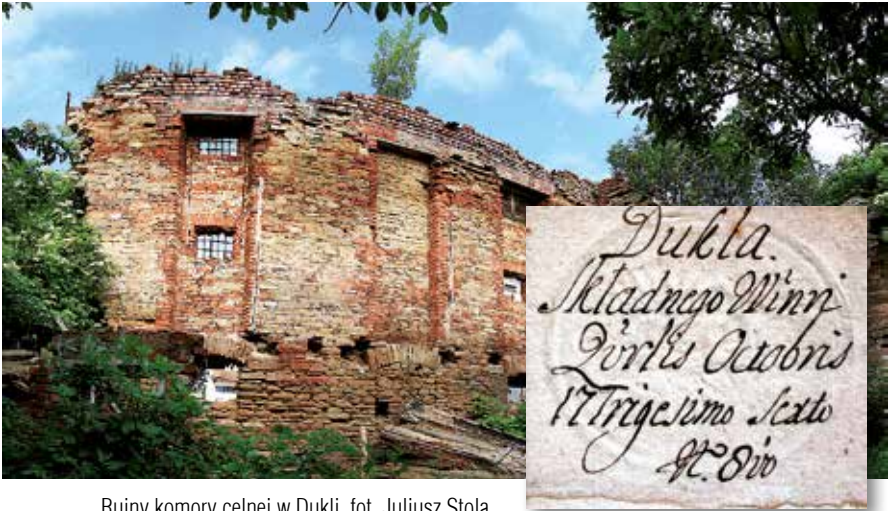
Ekspozycja militarna w Muzeum w Dukli, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

Ruiny synagogi w Dukli, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

RUINY SYNAGOGI z 1758 roku. Synagoga zbudowana z kamienia w kształcie kwadratu o boku 15 m. Ocalały mury do wysokości dachu, portal wejściowy, bima i aron ha-Kodesz (wnęka ołtarzowa we wschodniej ścianie domu modlitwy, przeznaczona do przechowywania zwojów Tory).

Ruiny komory celnej w Dukli, fot. Juliusz Stola

RUINY KOMORY CELNEJ – od 1595 r. wszystkie przewożone przez granicę towary musiały być oclone w Dukli. Pierwsza komora celna w Dukli początkowo mieściła się w ratuszu, notowała duże obroty towarów zarówno idących na eksport, importowanych jak również tranzytowych. Później, prawdopodobnie w XVII wieku wybudowano nową (obecną) komorę celną na południowy wschód od rynku. Dzisiaj pozostały po niej ruiny.

Ruiny browaru w Dukli, fot. Juliusz Stola

RUINY BROWARU z połowy XVIII w., położone są nad brzegiem Jasiołki przy murze parkowym. Pozostały już resztki murów.

Ratusz na dukielskim rynku, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

RYNEK - wraz z otoczeniem zachował dawny układ urbanistyczny miasta. Na środku wznosi się XIX w. ratusz, od 2006 roku własność rodziny Tarnowskich. Wkoło rynku kamieniczki z XIX i XX w. odbudowane po wojnie.

Fragment zabudowy rynku,
fot. Krystyna Boczar-Różewicz

Cmentarz wojenny
z I wojny światowej,

fot. Krystyna Boczar-Różewicz w Dukli

Pomnik Żołnierza na cmentarzu wojennym w Dukli, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

CMENTARZE WOJENNE - znajdują się w północnej części miasta, za kościołem i klasztorem bernardynów. Przy wejściu na cmentarz strzelista brama. Na bramie pamiątkowa tablica poświęcona porucznikowi Rajmundowi Świętochowskiemu, ufundowana przez siostrę porucznika.

Spoczywają tu w bezimiennych mogiłach żołnierze polegli w I wojnie światowej w 1914 i 1915 roku. Wcześniej cmentarz z II wojny światowej - spoczywają tu w zbiorowych mogiłach żołnierze wielonarodowej Armii Czerwonej (najwięcej Ukraińców), żołnierze czechosłowaccy i żołnierze polscy z września 1939 roku (za pomnikiem mogiły z orłami).

RAJMUND FELIKS ŚWIĘTOCHOWSKI

por. 24 Pułku Piechoty w Łucku
dowódca rzutu granicznego
zginął śmiercią bohatera
2 września 1939 r. na granicy w Barwinku
w 27 roku życia

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI

Tablica pamiątkowa
ufundowana por.
Świętochowskiemu
przez siostrę
Praksedę Eufemię
Łętowską,
fot. Krystyna
Boczar-Różewicz

Macewy na cmentarzu żydowskim w Dukli, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

KIRKUTY ŻYDOWSKIE - położone na południe od miasta, przy ul. Trakt Węgierski po prawej stronie w kierunku na Barwinek. Nowszy cmentarz otoczony jest murkiem, ma kształt prostokąta i znajduje się tutaj około 160 macew w dość dobrym stanie. Starszy użytkowany w XIX w. (ten bliższy drogi głównej) ma mocno zniszczone macewy. Obecnie cmentarzem opiekuje się Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Dziedzictwa Żydów Ziemi Dukielskiej.

Cmentarz żydowski w Dukli, fot. Juliusz Stola

- w **Cergowej**: dąb - pomnik przyrody, kapliczki przydrożne

Dąb szypulkowy (Quercus robur) – uznany za pomnik przyrody w 1953 roku. Położony przy drodze publicznej, nad brzegiem rzeki Jasiołki. Drzewo na wysokości 130 cm ma obwód pnia 577 cm, wysokość drzewa około 25 m, wiek około 400 lat. Właścicielem jest Skarb Państwa, zarządcą: Gmina Dukla,

- w **Zboiskach**: hodowla danieli i jeleni,

- w **Wietrznie**: zabytkowy kościół drewniany z poł. XVIII w. pw. Michała Archanioła z cennym w większości późnobarokowym wyposażeniem wnętrza, średniowieczne grodzisko.

Kościół parafialny w Wietrznie, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

WIETRZNO - wieś nad Jasiołką, 5 km na północ od Dukli. Znaleźiska neolitycznych wyrobów z obsydianu i krzemienia pasiastego świadczą o penetrowaniu tej okolicy przez człowieka już w okresie młodszej epoki kamiennej. Z terenu Wietrzna pochodzą także liczne znaleziska z czasów późniejszych. W okresie wczesnośredniowiecznym na górze Grodzisko istniała silna warownia i osada mieszkalna.

Pierwsza pisana wzmianka o Wietrznie pochodzi z 1277 r., kiedy należało do cystersów z Koprzywnicy. Po likwidacji koprzywnickiego opactwa Wietrzno zostało sprzedane. W XIX w. należało do Chłędowskich, którzy wzniesli tu dwór (zniszczony w 1944 r.).

Na terenie wsi do dziś czytelne zarysy osiemnastowiecznego ogrodu dworskiego. Najcenniejsza jest pojedynczo rosnąca lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) w wieku ponad 250 lat – pomnik przyrody. Wysokość 23 m, średnica na wysokości 130 cm 460 cm – położona na terenie posesji prywatnej.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOLA wzniesiono w 1752 r. Wewnątrz późnobarokowe ołtarze. W ołtarzu głównym XVI w. obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem. W przysiółku Bania dwie ciekawe kapliczki z XIX w.

Pod szczytem Grodziska pozostałości wspomnianego wyżej grodu, który był użytkowany do XII w. Zachowały się umocnienia ziemne w postaci czterech łukowato ukształtowanych wałów o wysokości 4–6 m i szerokości u podstawy około 10 m.

Ołtarz główny
w kościele
parafialnym
w Wietrznie,
fot. Krystyna
Boczar-Różewicz

BAZA NOCLEGOWA W DUKLI I ZBOISKACH:

1. „Schronisko – PTSM”, 38-450 Dukla, ul. Rynek 9, tel. 13 433 08 86, e-mail: www.projektdukla.pl/pl/schronisko
2. **Dom Franciszkański przy Klasztorze OO. Bernardynów**, 38-450 Dukla, ul. Pocztowa 5, tel. 13 433 00 61
3. **Zajazd „Galicja”** 38-450 Dukla, ul. Trakt Węgierski, tel. 13 433 14 55, e-mail: zajazd_galicja@interia.pl, www.zajazd-galicja.prv.pl, wł.: Alicja Głowa
4. **Pokoje Gościnne**, 38-450 Dukla, ul. Trakt Węgierski 66H, tel. 504 747 229, e-mail: motello@tanienoclegi-dukla.pl www.tanienoclegi-dukla.pl, wł.: Iwona Tyburcy
5. **Zajazd „Przystanek Dukla”**, 38-450 Dukla, Zboiska 97, tel. 13 493 98 01, 669 451 524, e-mail: zajazd.przystanekdukla@onet.pl, www.przystanek.dukla.eu

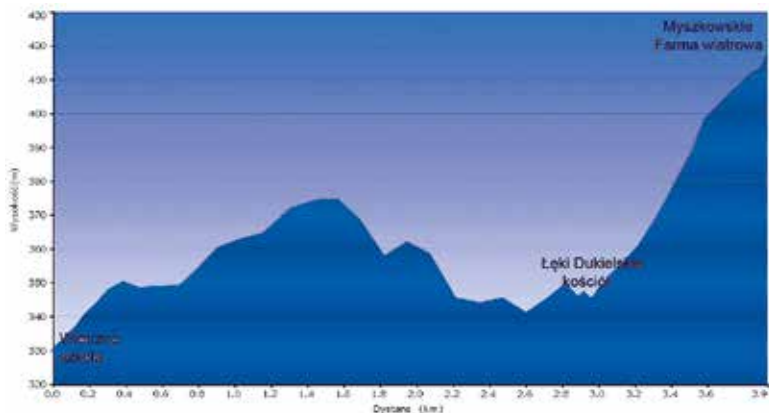
GASTRONOMIA W DUKLI I ZBOISKACH:

1. **Restauracja „Galicja”** 38-450 Dukla, ul. Trakt Węgierski, tel. 13 433 14 55, www.zajazd-galicja.prv.pl
2. **Restauracja „Tawerna Pod Piratem”** 38-450 Dukla, Rynek 18, tel. 13 433 01 09, 600 853 705, degustacja piw z Browaru Dukla
3. **Restauracja „ZIKO”**, 38-450 Dukla, ul. Żwirki i Wigury 7, tel. 519 392 932, www.fhuziko.com
4. **Restauracja „Przystanek Dukla”**, 38-450 Dukla, Zboiska 97, tel. 13 493 98 01, 669 451 524, www.przystanek.dukla.eu

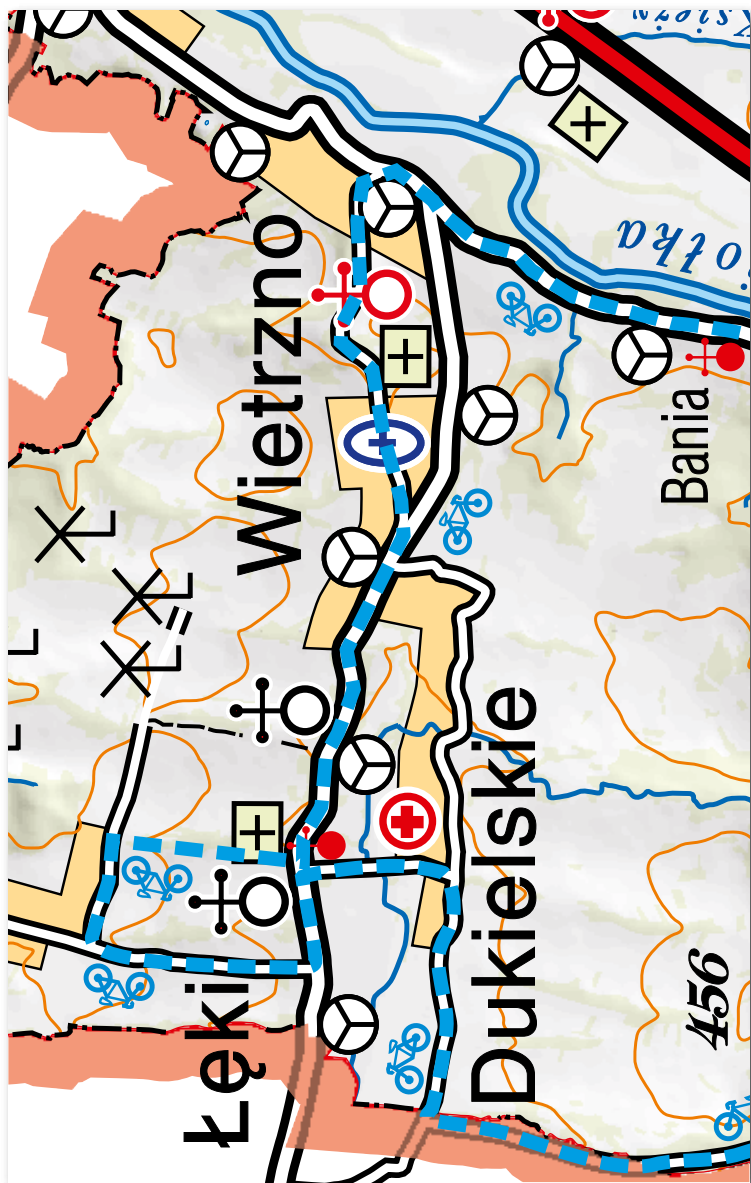

Wietrzno – Szkoła – Łęki Dukielskie – Myszkowskie Wiatraki

Z Wietrzna szlak rowerowy drogą asfaltową prowadzi do Łęg Dukielskich. Tablica informacyjna ze schematem szlaku i informacja o miejscowości znajduje się na parkingu przy kościele parafialnym pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Stąd drogą bitą koło kościoła prowadzi na Myszkowskie w stronę farmy wiatrowej, gdzie w punkcie widokowym znajduje się ławeczka i stojak na rowery, gdzie można odpocząć i popodziwiać piękne widoki.

ŁĘKI DUKIELSKIE - położone ok. 5 km na północ od Dukli. Najstarsza wzmianka o wsi pochodzi z roku 1366. Należała wówczas do Janusza Suchego-wilka, który darował ją swoim synowcom z Kobylan. W drugiej połowie XV w. Łęki należały do Kobyleńskich. Wieś położona jest 319 m n.p.m., w uroczej przełęczy pośród lasów Pogórza Jasielskiego. W kierunku południowym od Dukli oddziela ją pasmo wzniesień z największym wzniesieniem Franków znanym z ciężkich walk w okresie wyzwolenia w 1944 r. Łęki wraz z odległymi przysiółkami Myszkowskie, Łazy i Pałacówką są jedną z większych wsi w okolicy. Istnieje tu kościół rzymskokatolicki pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa oraz świątynia Polskiego Kościoła Narodowego pw. Dobrego Pasterza

W Łękach Dukielskich istnieje Stowarzyszenie „Jedność”, które organizuje Spotkania Folklorystyczne „Zachować dla przyszłych pokoleń” w ostatnią lub przedostatnią niedzielę lipca.

ATRAKcje NA TRASIE:

kościół parafialny rzymskokatolicki, kościół narodowy z izbą pamięci, farma wiatrowa,

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa - to nowy kościół oddany do użytku i poświęcony przez arcybiskupa archidiecezji przemyskiej ks. Józefa Michalika w listopadzie 1999 roku. W 2016 roku przed kościołem odsłonięte zostały dwa pomniki upamiętniające walkę o niepodległość Polski i 1050. rocznicę Chrztu Polski.

Kościół parafialny w Łękach Dukielskich zaprojektowany przez Rubena Barnadaszwili, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

Kościół narodowy, wnętrze, fot. Krystyna Boczar-Rózewicz

KOŚCIÓŁ NARODOWY pw. Dobrego Pasterza - usytuowany jest na niewielkim wzgórzu, w pięknej okolicy, otoczony drzewami. Położenie jego stanowi powtórzenie lokalizacji poprzedniego kościoła, który uległ zniszczeniu w czasie II wojny światowej. Zbudowany w stylu neobarokowym, jednonawowy kościół, aktualny kształt uzyskał w latach 1946–1950. Później w 1973 r. dobudowano jeszcze wieżę. Wejście do świątyni prowadzi przez wieżę kościelną, którą wieńczy krzyż symbolizujący wiarę. W wieży tej znajduje się kruchta (przedsionek), w której umieszczona jest kamienna kropielnica, dwie drewniane kapliczki z wizerunkiem Matki Boskiej oraz granitowe epitafium ku czci księdza Aleksandra Pieca, ufundowane przez Żydówkę Anielę Arluk z Monachium, której w czasie okupacji wspomniany ksiądz uratował życie, ukrywając ją na plebanii. Przy wejściu do prezbiterium, na ścianie pod sufitem, widnieje godło Kościoła Polskokatolickiego, a na okalającej go biało – czerwonej szarfi, symbolizującej flagę Polski, napis: „Niech będzie Bóg uwielbiony i święte imię Jego.” W prezbiterium za ołtarzem głównym znajdują się drzwi prowadzące do zakrystii, w której na ścianie wisi portret ks. bp F. Hodura, namalowany przez ks. Eugeniusza Elerowskiego. Na szczególną uwagę zasługuje, przechowywana tu zabytkowa złocona drewniana monstrancja.

Pozłacana drewniana
monstrancja z XIX w.,
fot. Krystyna Boczar-Różewicz

Ks. Roman Jagiełło proboszcz parafii pw. Dobrego Pasterza organizuje rocznie rajd rowerowy „Oikoumene”. Przy kościele znajduje się izba pamięci im. Franciszka Hodura. Parafia Polskokatolicka pw. Dobrego Pasterza, 38-456 Łęki Dukielskie, Łęki Dukielskie 107, tel. +48134317554, www.polskokatolicka.pl

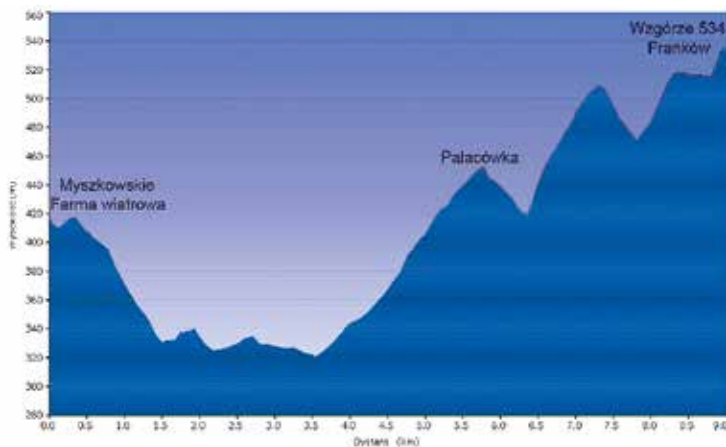

Wiatrak w Łękach Dukielskich, fot. Krystyna Boczar-Rózewicz

FARMA WIATROWA: Pięć turbin wiatrowych firmy REpower 100 metrowej wysokości o 46 metrowej rozpiętości skrzydeł, o mocy 2 MW każdy. Mogą one wyprodukować około 20 000 MWh rocznie. Cała farma wraz z obszarem ochronnym zajmuje 600 ha. W 2009 roku, kiedy farmę oddano do użytku były to najwyższe wiatraki w Polsce.

Łęki Dukielskie – Myszkowskie Wiatraki – Teodorówka – Wzgórze 534

Z Myszkowskiego szlak prowadzi drogami bitymi i asfaltowymi do kolejnego przysiółka Łęki Dukielskich Pałacówki i dalej drogami bitymi na Teodorówkę, na Wzgórze 534. Tu znajduje się punkt widokowy z lunetą panoramiczną, ławeczką, stojakiem na rowery, tablicą informacyjną o operacji karpacko-dukielskiej i schematem szlaku rowerowego, a także panorama ze Wzgórza 534.

TEODORÓWKA - wieś wymieniona po raz pierwszy w dokumencie wydanym 17 sierpnia 1366 roku przez Kazimierza Wielkiego. Prawdopodobnie pierwotnie zwała się Przedmieście Wyższe. Obecna nazwa miejscowości pochodzi od imienia córki Jana Męcińskiego - Teodory.

Na zboczach Wzgórza Franków (534 m n.p.m.) znajduje się chatka studencka prowadzona przez SKPB Warszawa. W lipcu i sierpniu chatka jest otwarta dla turystów, w pozostałym okresie po uzgodnieniu z SKPB Warszawa.

Zjeżdżając z punktu widokowego na Wzgórzu 534 można zjechać z trasy i odwiedzić pracownię Rękodzieła Artystycznego Joanny Sadowskiej-Wrzecionko (100 m).

W 1944 r., w czasie operacji dukielsko-preszowskiej (karpacko-dukielskiej) Teodorówka znalazła się na odcinku najkrwawszych zmagania wojennych. 23 września 1944 r. Armia Czerwona wspierana przez I czechosłowacki Korpus Armijny nacierając, wkroczyła do Teodorówki. Operacja trwała od 8 września do 10 października 1944 roku. Na wzgórzu wzniesiono pomnik ku czci poległych w walkach.

Na szlaku rowerowym, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

ATRAKCJE NA TRASIE:

punkt widokowy na Wzgórzu 534, pomnik żołnierzy poległych w czasie operacji karpacko-dukielskiej, Pracownia Rękodzieła Artystycznego Joanny i Andrzeja Wrzecionków, przydrożne kapliczki

PUNKT WIDOKOWY NA WZGÓRZU 534 – z lunetą panoramiczną, schematem wysokościowym panoramy ze wzgórza, tablicą informacyjną o operacji karpacko-dukielskiej, schematem szlaku, ławeczką i stojakiem na rowery.

POMNIK – na szczycie, na wysokości 534 m n.p.m. stoi skromny pomnik, przypominający o wydarzeniach, jakie rozegrały się tam we wrześniu 1944 roku podczas operacji dukielsko-karpackiej.

Operacja dukielsko-karpacka, miała na celu pomoc antyniemieckiemu powstaniu, jakie wybuchło na Słowacji 29 sierpnia 1944 roku. Formalnie niepodległa, od 1939 roku Słowacja pod władzą nacjonalistycznego ugrupowania ks. Tiso, podlegała Niemcom. Część społeczeństwa słowackiego była wrogo nastawiona do ideologii nazistowskiej. Stąd też zaczęły powstawać konspiracyjne ugrupowania, które zamierzały wystąpić przeciwko władzy Słowacji i Niemcom. Wybuch powstania na Słowacji przyspieszyło przeniknięcie wiadomości o jego przygotowaniu do władz Słowacji i niemieckiego wywiadu. 31 sierpnia w Moskwie ambasador emigracyjnego rządu Czechosłowacji zwrócił się do rządu sowieckiego o pomoc militarną, która ze strony Sowietów została natychmiast udzielona. Przygotowany plan akcji zakładał, że jej przebieg będzie szybki. Okazało się zupełnie inaczej.

Do natarcia przeciwko Niemcom, wyznaczonego na 8 września, skierowano 38 Armię gen. Moskalenki. Plan przewidywał uderzenie wzdłuż szosy dukielskiej. Jednakże 38. Armia była wykrwawiona i wyczerpana trwającą od ponad miesiąca ofensywą, w dodatku działała dotąd na równinach, nienawykła, więc była do walk górskich. Z powodu pośpiechu nie zdążono uzupełnić strat w sprzęcie i braku amunicji. Również niedostatecznie oceniono siły przeciwnika, który dysponował znacznymi rezerwami.

Pomnik na szczycie wzgórza 534, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

W rejonie szosy Łysa Góra - Głojsce - Iwla we wrześniu 1944 rozegrały się ciężkie walki. W przebiegu ataków wielokrotnie ponawianych przez obie walczące strony poległo tu setki, a może i tysiące żołnierzy. Z uwagi na duże straty wśród żołnierzy obu stron, obszar tych walk nazwano „Doliną Śmierci”.

Od 11 września toczyły się zacięte walki o wzgórze Franków, z którego rozpościerał się doskonały widok na okoliczne szosy i skąd można było ostrzeliwać Duklę. Wzgórze kilkakrotnie przechodziło z rąk do rąk. Było zatem istotną zdobyczą w rękach walczących.

Źródła podają, że w walkach o Przełęcz Dukielską zginęło i zostało rannych i zaginęło około 200 tys. żołnierzy, w tym 130 tys. żołnierzy Armii Czerwonej i Korpusu Czechosłowackiego i około 70 tys. żołnierzy armii niemieckiej.

PRACOWNIA ZIOŁOWE ANIOŁY

JOANNA WRZECIONKO

Iwła 227, 38-450 Dukla,

tel.: 603530637,

e-mail: joannawrzecionko@onet.pl

Wyroby i warsztaty z trawy ziołowej,
filcowanie wełny i warsztaty zielarskie.

Anioł Joanny Wrzecionko,
fot. Joanna Wrzecionko

**DOM TWÓRCZY BARBARA
I ZBIGNIEW MARCHEWKOWIE**
38-456 Łęki Dukielskie -
Pałacówka 377,
tel. Barbara: 607425174,
Zbigniew: 885370328
Malarstwo ikonowe, madonny,
anioły, rzeźba, płasko-
rzeźba, warsztaty rękodzieła,
dekoracje świąteczne.

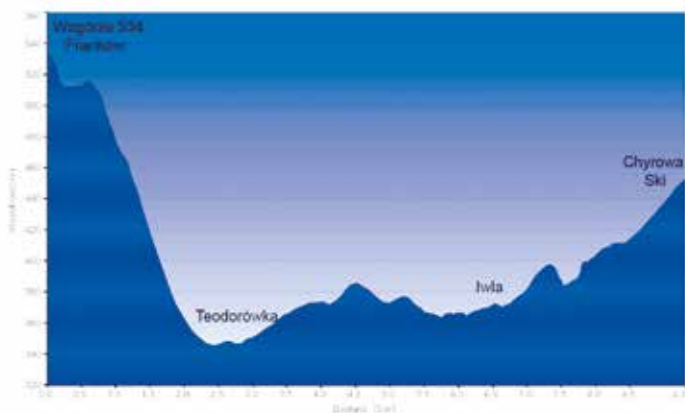

Malarstwo Barbary
i Zbigniewa Marchewków

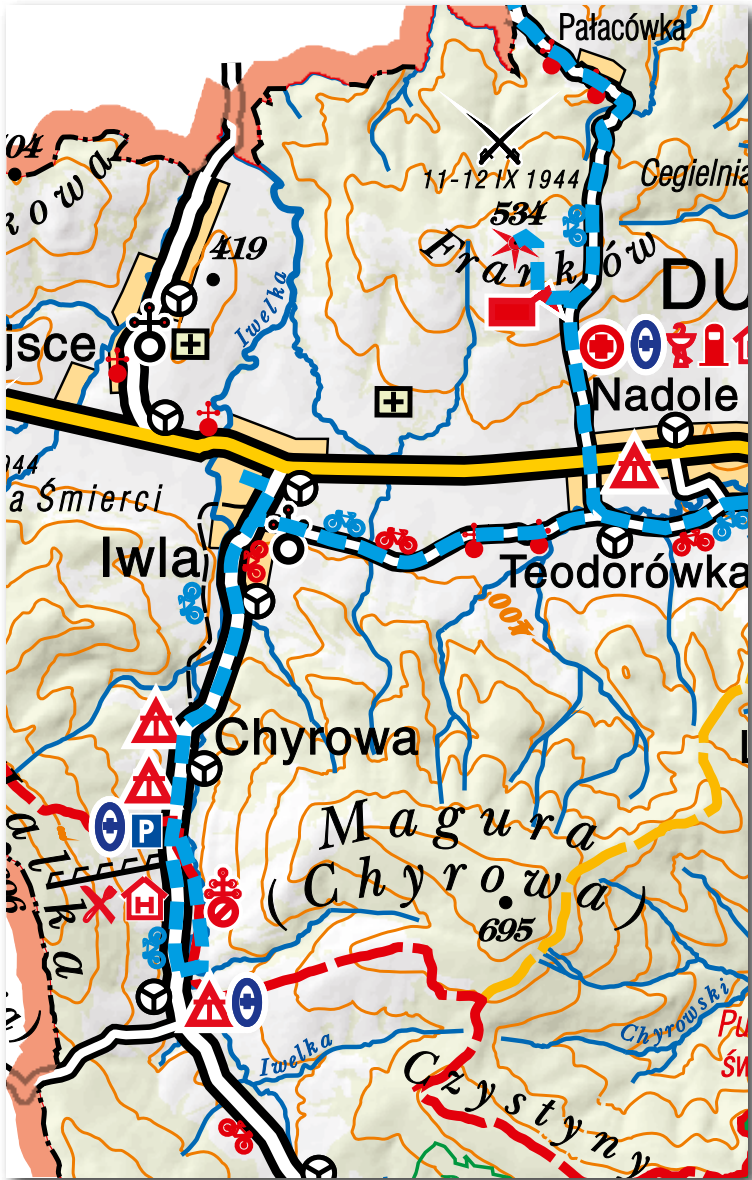

Teodorówka Wzgórze 534 – Chyrowa Stacja Narciarska

Ze Wzgórza 534 jedziemy w kierunku Iwli drogą bitą i asfaltową przez Teodorówkę, mijamy kościół w Iwli i kierujemy się na stadion LKS „Iwelka”, gdzie znajduje się tablica informacyjna ze schematem szlaku i informacją o miejscowości i Dolinie Śmierci. Przy stadionie znajduje się pień wiązu górskiego, który pozostał po drzewie-pomniku przyrody. Wracamy do drogi asfaltowej i kierujemy się na drogę polną za Iwelką w kierunku wodospadu, stamtąd do Chyrowej.

Na trasie rowerowej – zjazd ze wzgórza 534, fot. Krystyna Boczar-Rózewicz

IWLA - wieś na zachód od Dukli, w dolinie rzeki Iwielka przy szosie do Nowego Żmigrodu, wzmiankowana po raz pierwszy w 1366 r. jako własność kanclerza Janusza Suchegowilka. W 1504 r. przeniesiona na prawo magdeburskie. Na północ od wsi na stokach Gór Iwielskich znajduje się przysiółek Helenówka. Odkryte tu zostały ciekawe stanowiska archeologiczne ceramiki sznurowej. W czasie I wojny światowej miały tu miejsce krwawe walki w grudniu 1914 roku i 6 maja 1915 roku. W czasie II wojny światowej podczas operacji karpacko-dukielskiej od 12-14 września 1944 roku miała tu miejsce słynna góraska bitwa pancerna. Przeszło tędy od Głojsc natarcie kawaleryjskie korpusu gen. Baranowa. Oddziały czechosłowackie w bardzo trudnych warunkach atmosferycznych zdobyły Iwlę i Chyrową. Iwla została zniesiona z powierzchni ziemi. Teren ten po wojnie nazwano „Doliną Śmierci”.

W odbudowanej wsi wzniesiono nowy kościół. W trzecią sobotę maja w Iwli odbywa się uroczysta pielgrzymka do Krzyża Wdzięczności.

W południowej części wsi na potoku Iwielka kilkumetrowej wysokości wodospad – pomnik przyrody nieożywionej.

Przy stadionie LKS „Iwielka” pień wiązu górskiego (*Ulmus glabra*), który pozostał po drzewie będącym pomnikiem przyrody. Miało ono 40 m wysokości i obwód pnia 620 cm. Było jednym z największych w Polsce, jego wiek szacowano na kilkaset lat. Na wiosnę 2006 r. wiąz obumarł zniszczony przez chorobę zwaną grafitozą.

Gospodarstwo agroturystyczne w Chyrowej, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

CHYROWA - wieś położona nad potokiem Iwielka, u zachodniego podnóża góry Chyrowa. Wymieniana w 1366 r. jako Chirwartowa Wola, własność kanclerza Janusza Suchegowilka, to zapewne późniejsza Chyrowa. Następnie była kolejno w rękach Kobylańskich, Cikowskich, Warszyckich, wreszcie Męcińskich. W końcu XIX w. miała 550 mieszkańców. W okresie międzywojennym większość wsi przeszła na prawosławie. Mieszkańcy Chyrowej byli znani z wyrobu szczególnie pięknych pisanek. Jesienią 1944 r. doliną Iwielki toczyły się szczególnie ciężkie walki. We wsi ocalała wówczas tylko jedna chałupa i cerkiew.

W wyniku Akcji „Wisła” lemkowscy mieszkańcy zostali zmuszeni do opuszczenia wsi. Część ludności została wysiedlona do ZSRR, a część na Ziemię Zachodnie. Przed wojną miejscowość liczyła około 300 mieszkańców, a obecnie około 100 osób.

ATRAKTCJE NA TRASIE: kościół parafialny pw. Jana Chrzciciela, wodospad na Iwielce, Stacja Narciarska Chyrowa-Ski, cerkiew greckokatolicka

Kościół parafialny w Iwli, fot. Krystyna Boczar-Rózewicz

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. JANA CHRZCICIELA W IWLI – to nowy kościół oddany do użytku i poświęcony 27 sierpnia 1989 roku przez ks. bpa Ignacego Tokarczuka. Budowa kościoła trwała blisko 7 lat, a przewodniczył jej ks. Wojciech Nowotarski, proboszcz parafii.

„**WODOSPAD PRZY MŁYNIEM**” na potoku Iwielka, uznany za pomnik przyrody w 2002 roku.

W miejscu wodospadu wysokiego na 4 m dolina Iwielki ostro wcina się w skały fliszowe, widoczne na stromych brzegach i na progach wodospadu. Występują tu bezwapniste, ilasto-bitumiczne łupki o barwie brunatnej, czarnej i wiśniowej. Urwiste ściany w otoczeniu wodospadu porośnięte są wątrobowcami, mszakami a także porostami. Na uwagę zasługuje krzaczasty porost chrobotek leśny (*Cladonia arbuscula*). W zaroślach na prawym brzegu Iwielki znajdują się fundamenty młyna wodnego. W 1939 roku jego budowę przerwał wybuch wojny. W czasie walk o Iwle jesienią 1944 roku zrównany z ziemią.

Na wodospadzie kręcone były sceny miłosne do filmu „Wino truskawkowe”, który powstał na motywach powieści Andrzeja Stasiuka „Opowieści galicyjskie”.

Wodospad na Iwielce, fot. Juliusz Stola

STACJA NARCIARSKA CHYROWA-SKI – położona w Chyrowej na stoku Danii, stok narciarski naśnieżany, oświetlony i ratrakowany ma 130 m szerokości i jest jednym z najszerszych stoków w Polsce, posiada 3 wyciągi narciarskie o długości: 900m, 400m i 100 m.

Cerkiew greckokatolicka pw. Opieki Matki Boskiej w Chyrowej,
fot. Krystyna Boczar-Rózewicz

DAWNA CERKIEW GRECKOKATOLICKA pw. Opieki Matki Boskiej (Pokrow) jest jedną z najciekawszych na tym terenie. Najstarszą jej częścią jest murowane prezbiterium, prawdopodobnie z pocz. XVIII w. Drewnianą nawę i babiniec z wieżą dobudowano w 1780 r. Wewnątrz rokokowy ikonostas z końca XVIII w. Istnieje legenda o cudownym obrazie, który przywędrował do Chyrowej z Węgier. Jeszcze w okresie międzywojennym ściągają tu liczne pielgrzymki, także zza granicy.

BAZA NOCLEGOWA W CHYROWEJ:

1. **Agroturystyka „Wiola”**, 38-450 Dukła, Chyrowa 3a, tel. 609 98 32 54, 607 876 166, Właściciel: Alina Mucha
2. **Gospodarstwo agroturystyczne „Pod gruszą”**, 38-450 Dukła, Chyrowa 5a, tel.13 433 03 30, www.agronoclegchyrowa.pl
e-mail: kachulkanet@interia.pl lub katarzynade@interia.pl
Właściciel: Katarzyna Drajewicz-Kumka
3. **Gospodarstwo agroturystyczne „Oleńka”**, 38-450 Dukła, Chyrowa 7, tel. kom. 602 368 560, e-mail: chyrowa@poczta.onet.eu, www.chyrowa.republika.pl, Właściciel: Agnieszka i Jerzy Czupińscy
4. **Gospodarstwo agroturystyczne „Pod Hyrową”**, 38-450 Dukła, Chyrowa 35, tel. 13 433 05 60, 669 430 560, [www: www.hyrowa.pl](http://www.hyrowa.pl), e-mail: pod_hyrowa@o2.pl
Właściciel: Andrzej Zatorski
5. **Gościniec „Chyrowianka”**, 38-450 Dukła, Chyrowa 40, tel. 601 349 984, 603 871 300, e-mail: info@chyrowaski.pl, www.chyrowaski.pl

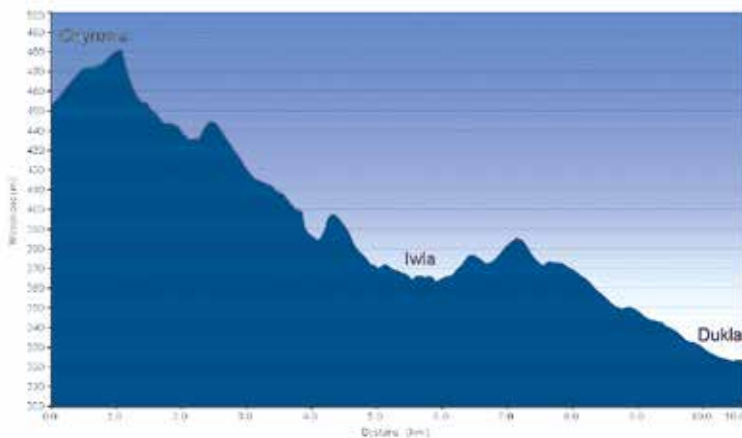
BAZA GASTRONOMICZNA W CHYROWEJ:

1. **Restauracja „Chyrowianka”**
38-450 Dukła, Chyrowa 40, tel. 783 871 301
e-mail: info@chyrowaski.pl,
www.chyrowaski.pl

Chyrowa Stacja Narciarska – Dukla -Dworzec PKS

Z Iwli do Chyrowej jedziemy drogą asfaltową i kierujemy się na Stację Narciarską Chyrowa – Ski. Na parkingu przed stacją znajduje się tablica informacyjna o miejscowości i schemat szlaku rowerowego, stojak na rowery. Można tu odpocząć i zjeść w Restauracji „Chyrowianka”. Ze stacji jedziemy w kierunku gospodarstwa agroturystycznego „Pod Hyrową” i drogą żwirową zmierzamy ku cerkwi pw. Opieki Matki Boskiej (Pokrow) jedną z najciekawszych na tym terenie. Stąd drogą asfaltową jedziemy do Dukli przez Iwłą i Teodorówkę. Docieramy ul. Mickiewicza i św. Jana z Dukli na Dworzec PKS w Dukli.

Wypas owiec na narciarskim stoku w Chyrowej

45

ATRAKCJE NA TRASIE: figura św. Barbary i św. Józefa na placu przy kościele farnym w Dukli na ul. Mickiewicza.

FIGURA ŚW. BARBARY Z XVIII WIEKU, w ocenie historyków sztuki jej wartość artystyczna jest równa wartości sarkofagu Marii Amalii Mniszchowej, znajdującego się w dukielskim kościele farnym. Stan figury był tragiczny, bowiem czas, warunki atmosferyczne, dwie wojny światowe, a szczególnie operacja karpacko-dukielska spowodowały znaczne jej zniszczenie.

Po wojnie figura została zreperowana przez mieszkańców Dukli, dorobiono jej głowę, rękę i jak umiano tak o nią dbano. W 2010 roku rozpoczęto jej renowację i nadano status zabytku. Renowacja została zakończona na koniec 2011 roku i od wczesniej wiosny figura stoi na placu przed kościołem farnym w Dukli. W miejscu gdzie stała przez ponad dwa wieki św. Barbara stoi jej kopia na postumencie z piaskowca.

FIGURA ŚW. JÓZEFA Z DRUGIEJ POŁOWY XIX w. wykonana jest z piaskowca. W 2008 roku została odnowiona przez miejscowego artystę rzeźbiarza Zbigniewa Szubrychta.

Zajazd „Chyrowianka” w Chyrowej, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

Stacja narciarska latem, fot. Krystyna Boczar-Różewicz

48

Informacja Turystyczna w Dukli – znajduje się na pierwszym piętrze budynku dworca autobusowego w Dukli. Tu można dowiedzieć się o tym co dzieje się w regionie, co warto zobaczyć i jak można spędzić czas w Beskidzie Niskim.

Transgraniczna Informacja Turystyczna

38-450 Dukla, ul. Trakt Węgierski 26a,

tel.13 433 56 16,

www.it.dukla.pl

www.facebook.com/dukla.it

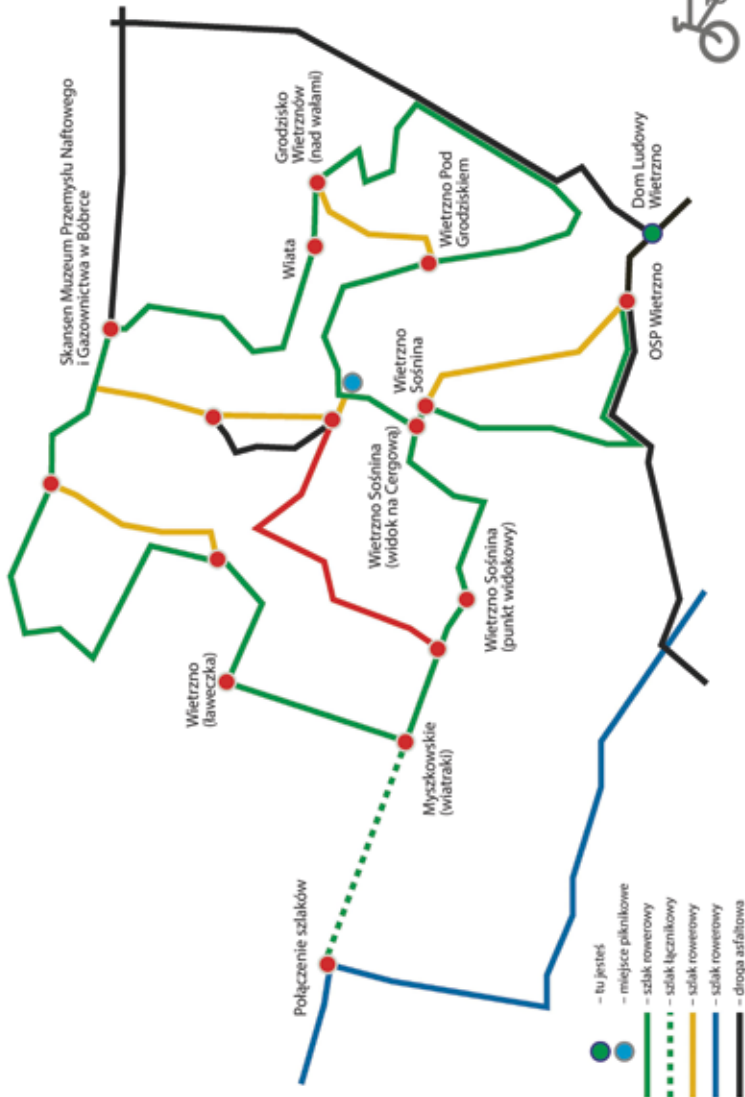

Szlak rowerowy „Wokół Grodziska”

Szlak rowerowy „Wokół Grodziska” to zróżnicowana sieć tras położona w rejonie Wietrzna i Bóbrki na północ od Dukli, na który składa się główny szlak zielony oraz kilka krótkich łączników w kolorach: żółtym, czerwonym i czarnym.

Główny szlak stanowi znakowany na zielono około 12 km odcinek zaczynający się w centrum Wietrzna przy budynku Domu Ludowego.

Zawody MTB w Wietrznie, fot. Michał Wójtowicz

WIETRZNO – to najstarsza wieś w gminie Dukla położona w dolinie Jasiołki, oddalona 5 km od Dukli, przy drodze z Dukli do Zręcina. Ślady człowieka przebywającego na tym terenie pochodzą z epoki neolitu (4 tys.-2 tys. lat p.n.e.), późniejsze z epoki brązu i żelaza (1300- 400 lat p.n.e.) oraz z okresu wpływów rzymskich (I-IV w. n.e.). W lesie między przysiółkami Banią a Łazami znajduje się ciałopalne cmentarzysko kurhanowe. W okresie wczesnośredniowiecznym istniał tu gród obronny, będący osadą typu miejskiego, datowany na X-XII w. Najwcześniejsza wzmianka o Wietrznie pochodzi z 1227 roku. Wieś była własnością cystersów z Koprzywnicy. Podarował ją opactwu Mikołaj Bogoria. Jak wskazują dokumenty miejscowość była bardzo dobrze zagospodarowana (były tu dwa folwarki, młyn na Jasiołce, stawy rybne i karczma). W 1345 roku król Kazimierz Wielki wyznaczył tędy drogę dla kupców z Biecza przez Żmigród, Sanok i dalej na wschód. W latach osiemdziesiątych ubiegłego stulecia odkryto tu „olej skalny”- ropę naftową, powstały kopalnie czynne do dziś. Od 1888 roku działała tu, przeniesiona z Ropianki, zawodowa szkoła naftarska – Praktyczna Szkoła Wiercenia Kanadyjskiego. Z Wietrzna pochodził Kazimierz Chłędowski, pisarz, publicysta, polityk i minister Galicji w rządzie austriackim w Wiedniu. W czasie II wojny światowej Wietrzno było ośrodkiem ruchu oporu. Istniało tu tajne nauczanie i konspiracja zbrojna. Na uwagę zasługuje XVIII w. kościółek drewniany pw. św. Michała Archaniola z późnobarokowym wystrojem, stojący malowniczo na wzniesieniu w otoczeniu starodrzewów. W kościele znajduje się uznawany za cudowny obraz Matki Boskiej Anielskiej, który według podań

W tle kościół pw. Św. Michała Archanioła w Wietrznie, fot. Sylwia Poręba

przywędrował z Węgier. Z obrazem związana jest śpiewana w wietrzniańskim kościele pieśń religijna „Cudowna Matko Łask Wszelakich”.

Szlak zielony prowadzi drogą asfaltową w rejon Sośniny, gdzie rozpoczyna się właściwa wielka pętla. W rejonie przysiółka Myszkowskie szlak ten łączy się ze Szlakiem Rowerowym Gminy Dukla oznaczonym kolorem niebieskim. W tym rejonie znajdują się kilka ciekawych punktów widokowych oraz farma turbin wiatrowych. Z Myszkowskiego szlak kieruje się w rejon wzgórza Dzwonnicka, który omija trawersem aż do tzw. drogi kopalnianej. Odcinek drogi kopalnianej to dobrze utwardzona stara droga prowadząca w kierunku najstarszej na świecie kopalni ropy naftowej w Bóbrce, gdzie obecnie znajduje się Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza i czynna do dzisiaj kopalnia. Obiekt ten jest unikalny w skali światowej. Na powierzchni ok. 20 ha zgromadzono unikatowe eksponaty będące bogactwem XIX-wiecznej wiedzy inżynierów i techników. Dzięki działaniom Ignacego Łukasiewicza, Tytusa Trzecieckiego i Karola Klobassy-Zrenckiego ta część Polski stała się kolebką światowego przemysłu naftowego. Muzeum powstało w 1961 roku w celu ochrony relikwów industrializacji i dla ocalenia dziedzictwa naftowego poprzez ochronę przed zniszczeniem autentycznych budynków, maszyn, urządzeń, narzędzi i dokumentów o polskim przemyśle naftowym. Najcenniejszymi eksponatami są kopanki ropne z XIX w. „Franek” i „Janina”, które nadal produkują olej skalny. Zabytkami z czasów Ignacego Łukasiewicza jest ufundowany przez

Muzeum w Bóbrce, fot. Krystyna Boczar-Rózewicz

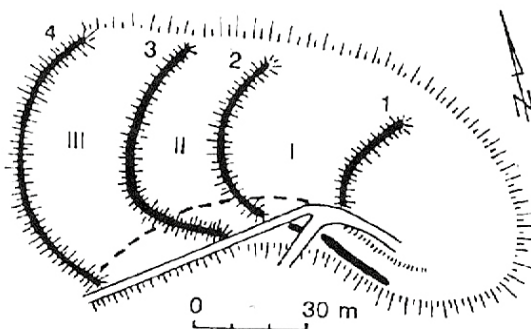

niego kamienny obelisk upamiętniający datę założenia tej kopalni, tzw. Dom Łukasiewicza z 1865 roku, warsztat i kuźnia kopalni Bóbrka. Ponadto na terenie muzeum znajduje się zrekonstruowana wiertnica ręczna, stacja paliw CPN oraz wiele innych maszyn i urządzeń służących do wydobywania ropy naftowej.

Na szlaku, fot. Michał Wójtowicz

Szlak jednak omija samo muzeum i wspina się na najwyższe wzniesienie na szlaku - Grodzisko 426 m n.p.m. Na szczycie znajduje się mała polanka z wiatą i miejsce na odpoczynek. Z lesistego wzgórza Grodzisko szlak prowadzi dalej w dół przez stary wczesnośredniowieczny gród obronny. Osada Wietrzników stanowi poczwórny pierścień wałów i fos obronnych. Obiekt ma kształt wrzecionowaty. Stanowi go teren właściwego grodu od strony wschodniej, tj. stromej skarpy. Ma on wymiary 90x70 m. Dochodzą do niego łukowate wały, poprzedzone fosami, trzech podgrodzi. Łączna długość grodziska wynosi 150 m. Na szczycie, na zachód od grodziska znajduje się kopiec, prawdopodobnie pozostałość po punkcie obserwacyjnym "straży". Mogła tu kiedyś być wieża, z której obserwowano okolicę. Wały grodziska były konstrukcji drewniano-ziemnej. Gród miał dwie fazy istnienia w okresie wczesnośredniowiecznym w X-XI i XII wieku. Ślady popiołu świadczą, że uległ pożarowi.

Schemat grodziska w Wietrznie z wałami wg. A. Żakiego

Przystanek na szlaku, fot. Michał Wójtowicz

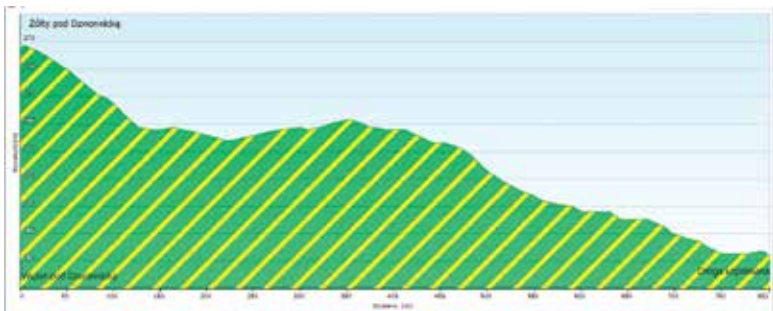

Z grodziska szlak prowadzi poprzez wały obronne i dochodzi do kolejnej kopalnianej drogi. Odcinek przez wały ze względów bezpieczeństwa jest odcinkiem jednokierunkowym, aż do drogi asfaltowej. Dalszy fragment to powiatowa droga, szlak znów wchodzi w zabudowę Wietrzna, ale omija centrum i poprzez malowniczy wąwóz wspina się w kierunku Grodziska, które jednak trawersuje południowymi stokami i prowadzi dalej do przysiółka Sośnina. Tutaj wielka pętla kończy się łącząc z odcinkiem z centrum wsi.

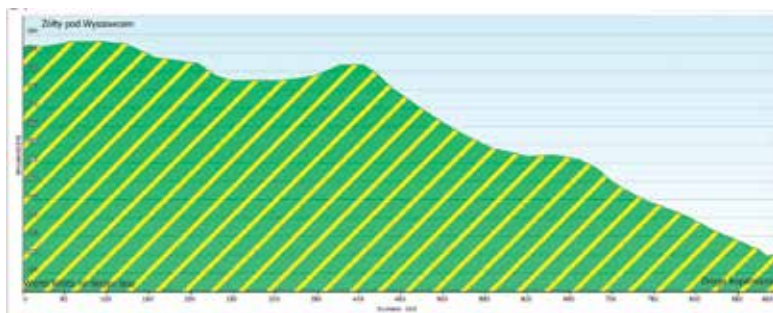
Fragment szlaku „Wokół Grodziska” w Wietrznie, fot. Michał Wójtowicz

Dodatkowe odcinki łącznikowe pozwalają na modyfikację dużej pętli i tak spod Dzwonniczej można szybko zjechać żółtym szlakiem do drogi kopalnianej lub odwrotnie – dł. odcinka 800 m.

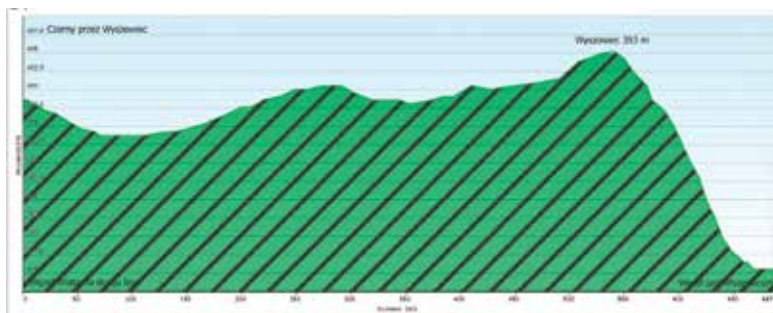

Kolejny żółty wariant to skrót z drogi kopalnianej trawersem pod Wyszowcem do węzła szlaków na skraju lasu przy miejscu piknikowym – dł. odcinka 900 m.

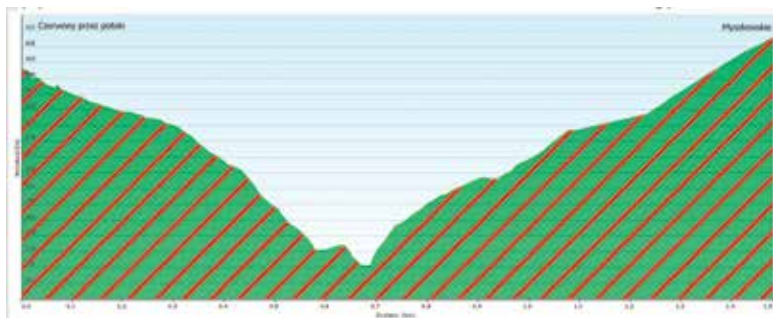

Jadąc tym odcinkiem w odwrotną stronę można wybrać jeszcze inny wariant przez Wysowic czarnym szlakiem, który jest trasą jednokierunkową ze względu na bardzo stromy zjazd.

Z węzła na skraju lasu /miejsce piknikowe wychodzi również czerwony szlak przez tzw. Potoki prowadzący na punkt widokowy na Myszkowskim, gdzie łączy się z wielką zieloną pętlą. Ten szlak jest na dolnym odcinku bardzo wymagający, gdyż prowadzi wąską ścieżką nad wąwozem i pokonuje w bród niewielki, ale stromy potok w wąwozie - dł. odcinka 1,5 km.

Ekstremalny zjazd na górze Grodzisko, fot. Michał Wójtowicz

Kolejny żółty łącznik to szlak z rejonu wałów pod Grodziskiem do szlaku zielonego powyżej wąwozu, dzięki czemu omija się jednokierunkowy odcinek „wałowo-grodowy” i drogę asfaltową - dł. odcinka 300 m.

Z kolei łącznik żółty z centrum wsi przez tzw. Krówkę na Sośninę to alternatywa dla asfaltowego odcinka początkowego fragmentu zielonej pętli, gdyż żółty wariant prowadzi starą polną drogą wśród pól, łąk i zadrzewień i łączy się z zielonym szlakiem nieopodal głównego węzła na Sośninie – dł. odcinka 1 km.

Największa część szlaku prowadzi leśnymi drogami, a tylko fragmenty po drogach szutrowych czy asfaltowych.

Długość szlaku zielonego: 12 km

Drogi leśne – 5,2 km

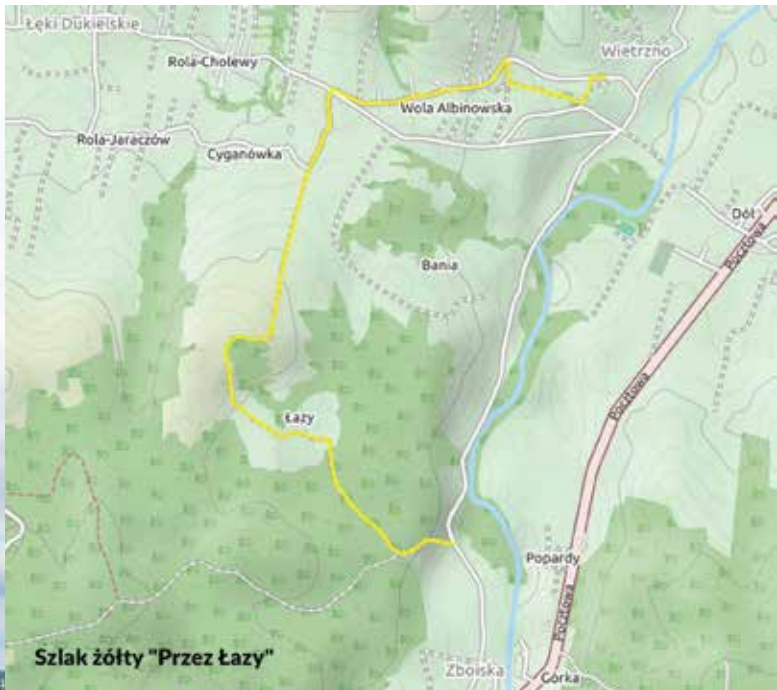
Drogi szutrowe – 3,5 km

Drogi asfaltowe – 3,5 km

Na szlaku podczas zawodów fot. Anna Misiótek

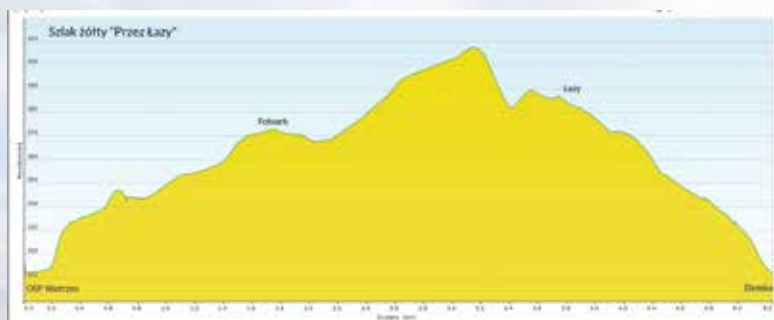

Szlak żółty Wietrzno przez łązy do Zboisk /do szlaku niebieskiego/

Na żółtym szlaku, fot. Michał Wójtowicz

Szlak rozpoczyna się w centrum Wietrzna obok Domu Ludowego przy węźle ze szlakiem zielonym „Wokół Grodziska”. Początkowo kieruje się ścieżką w stronę zabytkowego drewnianego kościoła, a następnie dróżką po tzw. „płytkach” prowadzi koło cmentarza do szlaku zielonego, który skręca na Sośninę. Dalej szlak prowadzi drogą asfaltową na tzw. „Folwark”, gdzie krzyżuje się z niebieskim Szlakiem Rowerowym Gminy Dukla i po przekroczeniu drogi gminnej Wietrzno-Lęki Dukielskie kieruje się asfaltową, wiejską drogą na południe. Po ok. 0,5 km droga asfaltowa skręca, a szlak dalej prosto po drodze gruntowej prowadzi poza zabudowę wiejską w stronę przysiółka Łazy. Odcinek śródpolny jest bardzo atrakcyjny ze względu na urozmaicony teren oraz piękne widoki jakie pojawiają się w wielu miejscach. Po pokonaniu niewielkiego zadrzewionego obniżenia szlak dalej dociera do asfaltowej drogi w przysiółku Łazy i drogą poprzez las schodzi w dół. W pobliżu ostatniego domu można zjechać zielonym szlakiem łącznikowym, który prowadzi przez kurhany do czerwonego szlaku MTB „Przez Franków”. Ostatnie kilkaset metrów szlaku żółtego to płaski teren doliny Jasiołki. Trasa kończy się na węźle z gminnym szlakiem niebieskim na drodze Zboiska - Wietrzno.

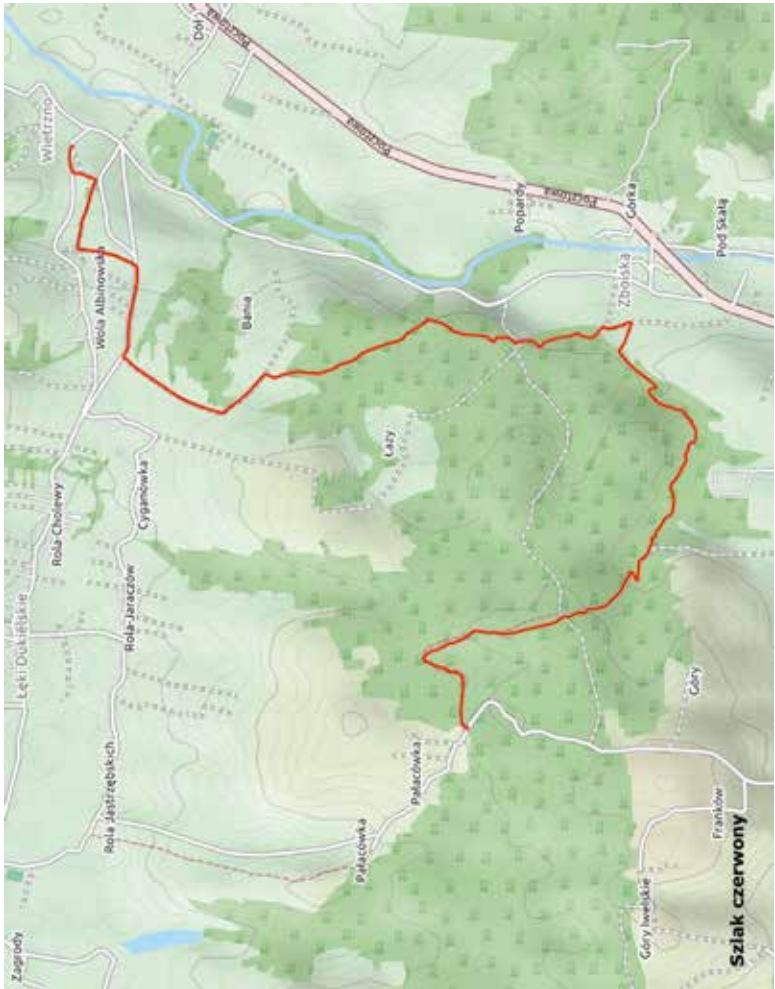
Szlak żółty to trasa, na której suma przewyższeń to 119 m ze średnim nachyleniem podjazdu wynoszącym 4% oraz średnim nachyleniem zjazdu - 5,2%.

Długość szlaku żółtego: 5,3 km
Drogi leśne – 3,7 km
Drogi szutrowe – 1 km
Drogi asfaltowe – 0,6 km

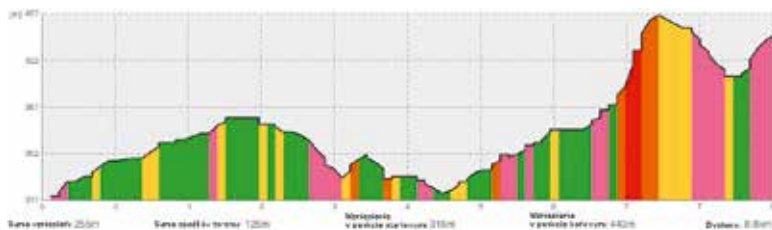
Ze szlaku widoczna jest piękna panorama, fot. Michał Wójtowicz

Szlak czerwony MTB „Przez Franków”

Szlak MTB wiosną, fot. Anna Chłópecka

Naturalne atrakcje dla rowerzystów fot. Anna Chłopecka

Szlak czerwony MTB „Przez Franków” to atrakcyjna trasa dedykowana miłośnikom kolarstwa górskiego o zmiennym profilu i zmiennej nawierzchni. Powstała przy współpracy Gminy Dukla i Nadleśnictwa Dukla. Rozpoczyna się w Wietrznie przy Domu Ludowym i prowadzi przez przysiółek Wietrzna Banię, Zboiska, Duklę, Nadole, a kończy się na węźle z gminnym szlakiem niebieskim na drodze Teodorówka-Pałacówka w okolicach Wzgórza 534. Trasa w większości prowadzi przez leśne tereny. Mijając siedzibę OSP Wietrzno szlak skręca w lewo kierując się w stronę zabytkowego drewnianego kościoła z XVIII w. pw. św. Michała Archanioła. Po pokonaniu 200 m szlak skręca w prawo i dróżką po „plytkach” prowadzi do drogi asfaltowej. Skręcając w lewo znaki kierują do kolejnej drogi asfaltowej Wietrzno-Kobylany. Trasa skręca w prawo w drogę wśród zabudowań, prowadzącą do Łęk Dukielskich. Po około 500 m skręcając w lewo rozpoczyna się droga szutrowa. Po 1 kilometrze szlak skręca w prawo w pełną drogę prowadzącą w teren leśny. Trasa prowadzi w pobliżu potoka, który trzeba pokonać w bród. Zjeżdżając w Zboiskach ze wzniesienia przy leśniczówce szlak przecina się z żółtą trasą „Przez Łazy”, prowadząc dalej przez mostek i odbijając w prawo przez teren leśny.

Szlak na polanie delikatnie odbija w prawo wprowadzając w kolejny leśny kompleks. Dalej prowadzi w pobliżu najwyższego wzniesienia w Dukli – Frankowa, na którym w latach 60. i 70. XX znajdowała się skocznia narciarska. Zo-

stała ona zbudowana w drugiej połowie lat 60. XX wieku przez lokalną firmę Zakład Naprawczy Mechanizacji Rolnictwa w Dukli oraz w dużej mierze dzięki inicjatywie i determinacji Tadeusza Ciuły, Stanisława Habrata oraz wkładowi pracy młodzieży. W końcu lat 60. i w latach 70. XX wieku bardzo często korzystano ze skoczni K30 i organizowano na niej lokalne konkursy skoków narciarskich, organizowano nawet lokalne turnieje czterech skoczni, które obejmowały także obiekty w Sanoku, Iwoniczu-Zdroju i Zagórz. Ówczesny rekord skoczni wynosił 35 m. W kolejnych latach obiekt ten został jednak zniszczony przez wandalów, którzy zdemolowali wieżę sędziowską i drewniany najazd. Pierwszy konkurs odbył się w 1968 r, natomiast ostatni rozegrał się w 1980 roku. Skoczkowie dukielscy to m.in.: Leszek Zając, Kazimierz Wójcik, Stanisław Malczewski, Bogdan Głód.

Skocznia Franków w Dukli w latach 60. i 70., zdjęcie ze zbiorów Ryszarda Zająca.

Na szlaku, fot. Anna Chłopecka

TEKST:

Krystyna Boczar-Różewicz, Anna Chłopecka,
Witold Grodzki, Mateusz Lorenc, Barbara Pudło

ZDJĘCIA:

Krystyna Boczar-Różewicz, Anna Chłopecka, Paweł Fabiszewski, Anna Misiołek,
Sylwia Poręba, Juliusz Stola, Michał Wójtowicz
Zdjęcia na okładkach: przód - Michał Wójtowicz, Juliusz Stola, Michał Szopa
tył - Krystyna Boczar-Różewicz, Juliusz Stola

ISBN

978-83-65340-03-0

SKŁAD, ŁAMANIE:

HEDOM Sp. z o.o.

38-400 Krosno, ul. Kletówki 54A
www.hedom.pl

WYDAWCA:

Gmina Dukla

38-450 Dukla, ul. Trakt Węgierski 11
tel. 13 43 29 100, 13 43 29 110
fax: 13 43 31 011

e-mail: gmina@dukla.pl, promocja@dukla.pl
www.dukla.pl

